

ARA DATA

PILAR MÀRQUEZ AMBRÓS
EL BRUC

Trenta anys després dels fatídics incendis de l'agost del 1986 al massís de Montserrat, en què van cremar-se prop de 7.000 hectàrees de bosc i matolls i en què les flames van arribar a encerclar el monestir, l'elevat risc de foc a la zona és encara una de les principals preocupacions de les administracions públiques i els propietaris privats. Aquells focs van trasbalsar l'opinió pública i van generar una sèrie de canvis en les polítiques de prevenció. Una d'elles és el projecte Life Montserrat, que té com a objectiu prevenir i restaurar les àmplies àrees de vegetació i bosc que van canviar les seves característiques quan van cremar-se. El projecte abasta 24.000 hectàrees al voltant de la muntanya, explica la seva coordinadora, Leire Miñambres.

El massís no només va viure un autèntic malson entre el 7 i el 18 d'agost del 86, amb quatre incendis consecutius, sinó que va tornar a enfrontar-se a les flames vuit anys després, el 1994. Per evitar ensurts i promoure la biodiversitat de l'entorn, el projecte Life Montserrat duu a terme diferents treballs d'adequació forestal i ha desplegat al territori una desena de ramats de pastura. Vaques, cabres i ovelles s'han convertit en una manera d'assegurar un trencament en la continuïtat del bosc i de prevenir incen-

Preu

La restauració d'un bosc suposa un cost de 1.000 euros per hectàrea

dis a través de la creació d'àrees estratègiques. Amb un pressupost de 3,5 milions –1,7 milions provenen d'Europa–, el Life Montserrat agrupa des del 2014 el Patronat de la Muntanya de Montserrat, la Fundació Catalunya-La Pedrera, la Generalitat, l'Associació de Propietaris Forestals Entorns de Montserrat (APFEM) i la Diputació de Barcelona, que els coordina.

Abundància de pi blanc

Miñambres comenta que la majoria de boscos de la zona són de pi blanc, un tipus d'arbre que, després d'un incendi, tendeix a regenerar-se amb molta abundància. "Les aclarides ens permeten reduir la densitat de pins fins a 900 o 1.200 pins l'hectàrea", afegeix sobre el projecte. La iniciativa fa possible, entre d'altres, el manteniment d'espais oberts en zones boscoses. Els treballs de restauració costen actualment uns 1.000 euros cada hectàrea, "un preu que s'encareix 100 euros per hectàrea cada any que passa –diu la coordinadora–. Això fa que els propietaris abandonin la tasca si l'administració no els ajuda", recorda.

"Només a la província de Barcelona hi ha 90.000 hectàrees que s'han cremat des dels anys vuitanta. Això significa que són boscos regenerats d'alta densitat en què s'ha hagut o s'ha de treballar", comenta Miñambres. "Els treballs d'aclarida re-

La llició apresada a Montserrat després dels incendis del 1986

Tres dècades després, un projecte basat en la pastura de ramats prevé incendis i fomenta la biodiversitat

Composició fotogràfica a l'Alt Empordà feta amb una imatge dels incendis del juliol del 2012 i una d'actual de la mateixa zona. CÈLIA ATSET

dueixen la càrrega de combustible", aclareix. En el cas de Montserrat, no va ser fins al 2004, que va fundar-se l'APFEM, quan es va començar a arribar a acords conjunts amb els propietaris dels terrenys. Als llocs on encara no s'ha actuat hi ha una densitat d'entre 10.000 i 60.000 pins per hectàrea, un polvorí d'arbusts i arbres primers.

La intenció de posar l'èmfasi en la silvopastura és que quan s'hagi acabat el període de quatre anys del programa, el juny del 2018, els ramaders hagin pogut establir el seu mitjà de vida al massís i hi puguin mantenir les pastures. Jordi Corro és un d'ells. Té set vaques que pasturen a la zona de Sant Miquel, una masia que va veure el foc de molt a prop i que ara es dedica al turisme rural. Els pròxims mesos adquirirà més bestiar gràcies a les facilitats que li posa Life Montserrat, i el seu soci, Òscar Robert, que fa de pastor, elogia la iniciativa: "És una oportunitat que no tindriem d'una altra manera".

El record de les flames

El caràcter simbòlic de Montserrat va fer que, l'any següent dels focs del 86, el massís fos declarat Parc Natural i que creixés la presència de les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF) al territori. Josep Roig i Maria Teresa Jorba, de la masia La Morera (el Bruc), recorden bé aquell incendi. Amb l'ajuda del vent i una orografia difícil, va ser capaç

Vivència

Els que van patir l'incendi del 1986 recorden la impotència de veure com cremava tot

de devorar la vegetació del 60% del massís. "A Montserrat van evacuar els estiuajants i des d'una de les teulades es llançava aigua al foc, que era a tocar", diu Roig. A la Maria Teresa i els seus fills també els van evacuar de casa per seguretat. "Quan vaig poder tornar a pujar amb l'alcalde de Sant Salvador de Guardiola, el camí encara fumejava i em vaig trobar que aquí s'havien cremat les finestres i les portes, però també la majoria dels 700 ametllers que teníem al voltant, quatre o cinc truges i tot el paller –constata Roig–. Recordo que es va encendre al pont de Cal Mateu, i que quan tots els bombers eren allà, va començar un foc a Cal Tardà i vam adonar-nos que havia de ser provocat". La crida de diversos alcaldes va posar en moviment una gran quantitat de voluntaris de tot arreu. Però Roig i Jorba relaten que, després, tota l'atenció va posar-se al monestir. "Allà hi va pujar Jordi Pujol i diversos polítics, aquí vam refer-nos de mica en mica", asseguren.

Malauradament, el risc d'incendis ha format part durant molts anys del que significa viure en aquesta masia del Bruc. "Ara mateix es veu bé la zona que va cremar-se en l'incendi d'Òdena, però aquesta vegada, tot i que ens ho van suggerir, no vam voler ser evacuats", recorden, conscients de tot el mal que pot arribar a fer un incendi. —